

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Червінчук А. В., Атаманенко Ю. Ю., Пилипенко Є. О.

**ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ КЕРУВАННЯ
ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ У СТАНІ СП'ЯНІННЯ**

Методичні рекомендації

Кривий Ріг
2020

УДК 351.811
ББК 67.9(4Укр)301.1.39.3
Д-63

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького юридичного інституту МВС України
(протокол № 5 від 20.01.2020 року)*

Рецензенти:

Марценишин Юрій Ігорович – начальник Управління патрульної поліції в Закарпатській області, кандидат юридичних наук, майор поліції

Пастух Ігор Дмитрович – завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

Гаркуша В'ячеслав Вікторович – доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Д-63 **Червінчук А. В., Атаманенко Ю. Ю., Пилипенко Є. О.**

Документування фактів керування транспортними засобами у стані сп'яніння (методичні рекомендації) / А. В. Червінчук, Ю. Ю. Атаманенко, Є. О. Пилипенко. Кривий Ріг : Донецький юридичний інститут МВС України, 2020. 40 с.

ISBN

Дане видання присвячено дослідженню адміністративно-правового аспекту проведення огляду водія транспортного засобу (особи, яка ним керує) на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Викладені у публікації рекомендації можуть бути корисними для співробітників патрульної поліції, працівників, курсантів, студентів та слухачів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських.

УДК 351.811
ББК 67.9(4Укр)301.1.39.3

ISBN

© Червінчук А.В., Атаманенко Ю.Ю.
Пилипенко Є.О., 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Загальні положення щодо притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 130 КУпАП	7
2. Адміністративно-правова регламентація проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції	13
3. Тактика виявлення фактів перебування водія транспортного засобу або особи, яка ним керує у стані сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції	18
4. Порядок проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан сп'яніння під час оформлення адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП	23
4.1. Порядок проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан алкогольного сп'яніння поліцейськими на місці скоєння адміністративного правопорушення	26
4.2. Проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує в закладах охорони здоров'я під час оформлення адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП	31
4.3. Дії поліцейських у випадку відмови водія транспортного засобу або особи, яка ним керує від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39

ВСТУП

Алкогольне сп'яніння або алкогольна інтоксикація – різновид стану сп'яніння, що викликається психоактивною дією етанолу. Алкогольне сп'яніння викликає зміни в психологічних, фізіологічних і поведінкових функціях людини. При легкому ступені сп'яніння поведінкові прояви можуть бути відсутніми, проте, наприклад, може зменшуватися здатність управляти транспортними засобами (зважаючи на розсіяння уваги, уповільнення реакції). Важчі стадії сп'яніння алкоголем, як правило, супроводжуються втратою реальної оцінки обстановки і ролі власної особи, розладами мови, уваги, пам'яті та координації рухів.

У більшості випадків виокремлюють такі стадії (ступені) алкогольного сп'яніння: легке, середньої тяжкості, важке сп'яніння. Важке сп'яніння (фактичне отруєння) може привести до коми або смерті. Для дорослих смертельна доза алкоголю – 4-8 г на 1 кг маси тіла, для дітей – 3 г на 1 кг маси. На практиці стадію або ступінь алкогольного сп'яніння оперативно визначають за змістом спирту в крові:

- менше 0,2 % – відсутність впливу алкоголю;
- від 0,2 до 0,5 % – незначний вплив алкоголю;
- від 0,5 до 1,5 % – легке сп'яніння;
- від 1,5 до 2,5 % – сп'яніння середнього ступеня;
- від 2,5 до 3,0 % – сильне сп'яніння;
- від 3,0 до 5,0 % – важке отруєння алкоголем, може наступити смерть;
- від 5,0 до 6,0 % – смертельне отруєння.

Багато людей цікавить як може впливати ступінь сп'яніння та доза алкоголю на керування транспортним засобом?

Від 0,2 до 0,5 проміле – у цьому ступені сп'яніння точно не сприймається рухомі джерела світла. Виникає бажання швидкої їзди, проблеми з оцінкою ситуації. Практично неможливо максимально точно визначати відстань до машин, які рухаються назустріч, їзда ризикована, під час виконання обгонів не дотримується дистанція, необхідна для безпеки маневру.

Від 0,5 до 0,8 проміле – відстань визначається неправильно. При зміні освітлення очі гірше пристосовуються до цього. Сприйняття червоного кольору дуже сильно послаблюється. Послаблюється можливість реакції та уваги. Порушена рівновага. Особою, яка керує транспортним засобом найважче сприймається червоний сигнал світлофора, сигнали гальма і зупинки (інших автомобілів), огорожі на небезпечних ділянках дороги. Так само виникає проблема щодо пристосування до різних умов освітлення. Наприклад, коли ви перемикаєте дальнє світло на ближнє, відстань визначається неправильно.

Від 0,8 до 1,2 проміле – людина в такому стані розслабляється, часто переоцінює свої можливості. Зменшується точка зору, змінюється сприйняття предмету, відстань оцінюється невірно. У водіїв спостерігається ризикований стиль водіння, погіршується зір після перемикання світла фар з ближнього на дальній, пішоходи, велосипедисти, транспортні засоби, які знаходяться обабіч проїзної частини вулиці або дороги помічаються пізно.

Від 1,2 до 2,4 проміле – неможливо їхати. Очі все більше втрачають свою здатність. Увага людини помітно погіршується. Дуже сильна самовпевненість і розслаблення. Порушується реакція, присутнє сильне уповільнення рухів. Втрата рівноваги. Стає ризикованим стиль водіння. Орієнтування в просторі приносить великі проблеми. При керуванні допускаються

помилки, замість педалі гальма людина може натиснути газ тощо.

Наркотичне сп'яніння – це стан, що виникає після вживання наркотику, він виявляється як суб'єктивними, так і об'єктивними симптомами. Об'єктивні симптоми обумовлені фізіологічною реакцією організму на введений препарат і можуть значно відрізнятися залежно від речовини, що викликала наркотичне сп'яніння. Суб'єктивні симптоми сп'яніння, як правило, виявляються у вигляді ейфорії та, в деяких випадках, розладами сприйняття. На відміну від об'єктивних симптомів, вони не помітні іншим особам і можуть бути виявлені лише у випадку неадекватної поведінки сп'янілого. Розрізняють як мінімум три види розладів сприйняття: а) загострення (стимулятори); б) вибірковість (опіати); у) зниження (седативні препарати).

Керування транспортним засобом у стані будь-якого сп'яніння є порушенням Правил дорожнього руху, яке може мати тяжкі наслідки, у тому числі пов'язані із завданням тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості або смертельних травм. Щороку рівень скоєння цього виду правопорушень залишається стабільно високим. Крім того, значний відсоток фактів керування транспортними засобами у стані сп'яніння залишається латентним. До цієї категорії правопорушників також входять власники автомобілів та мотоциклів, які передали керування транспортними засобами особам, що знаходилися у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Отже, для співробітників Національної поліції України питання правового регулювання процедури проведення огляду водія транспортного засобу або особи, що ним керує на стан сп'яніння є актуальним.

1. Загальні положення щодо притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 130 КУпАП

Керування транспортними засобами у стані алкогольного чи іншого сп'яніння завжди належало до грубих порушень Правил дорожнього руху через те, що наслідки такого делікту можуть бути не виправними. З часом спостерігаються впевнені тенденції зростання розмірів та суворості стягнення за це правопорушення. Так, у Кодексі України про адміністративні правопорушення станом на 10 травня 2006 року, санкція частини першої статті 130 передбачала грошове стягнення у вигляді від п'ятнадцяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від одного до двох років і на інших осіб – накладення штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Станом на 16 жовтня 2012 року санкція тієї ж самої статті вже передбачала накладення штрафу на водіїв від ста п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від одного до двох років, або громадські роботи на строк від сорока до п'ятдесяти годин, або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб і на інших осіб – накладення штрафу від ста п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до п'ятдесяти годин, або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб. З 07 листопада 2015 року за такі правопорушення вже передбачалась відповідальність у вигляді штрафу в розмірі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів

громадян або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від одного до двох років, або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб. Починаючи з 27 липня 2016 року для водіїв, що керують транспортними засобами у нетверезому стані передбачено подвійне стягнення – штраф у розмірі шістсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк один рік. Різниця очевидна та відчувається як у грошовому еквіваленті, так і у нових видах покарання.

Стаття 130 КУпАП закріплює наступні види діянь, які становлять їх об'єктивну сторону:

1) керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (частина 1 статті 130 КУпАП);

2) відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (частина 1 статті 130 КУпАП);

3) передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів (частина 1 статті 130 КУпАП).

Кваліфікуючими ознаками, за які КУпАП передбачене більш суворе покарання є повторне протягом року вчинення будь-якого із зазначених правопорушень (частина 2 статті 130 КУпАП) та (або) вчинення особою, яка двічі протягом року піддавалася адміністративному стягненню за керування

транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують її увагу та швидкість реакції, за відмову від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (частина 3 статті 130 КУпАП), будь-якого із зазначених порушень;

4) вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), або після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу поліцейського, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду (частина 4 статті 130 КУпАП).

Законодавець у статті 130 КУпАП виділяє три типи суб'єктів, які несуть відповідальність за правопорушення у цій сфері:

- особи, які безпосередньо керують транспортними засобами (частина 1-3 статті 130 КУпАП);
- водії транспортних засобів (частина 4 статті 130 КУпАП);
- інші особи (частина 1-3 статті 130 КУпАП).

До перших двох типів суб'єктів належать особи, які безпосередньо керують транспортними засобами. Транспортний

засіб – пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів. КУпАП у частині 8 статті 121 зазначає, що під транспортними засобами у статтях 121-126, 127-1 – 128-1, частинах 1 і 2 статті 129, частинах 1-4 статті 130, статтях 132-1, 133-1, 133-2, 139 і 140 слід розуміти всі види автомобілів, трактори та інші самохідні машини, трамваї і тролейбуси, а також мотоцикли та інші транспортні засоби. Здавалося б, що зазначена норма КУпАП надає нам необхідну відповідь, але у такому випадку залишається поза прямою увагою законодавця особи, які керують мопедами, скутерами та іншими транспортними засобами з двигуном внутрішнього згоряння з робочим обсягом до 50 см³ або електродвигуном потужністю до 3 кВт. Щоб вийти з цієї колізії, можна вважати, що зазначену категорію транспортних засобів законодавець мав на увазі під останньою фразою «...та інші транспортні засоби».

Водій – особа, яка керує транспортним засобом і має відповідне посвідчення встановленого зразка. Правила дорожнього руху України з цього приводу надають більш розширене визначення – це особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом) відповідної категорії. Водієм також є особа, яка навчає керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі. У будь-якому випадку водієм не буде вважатися особа, навіть якщо вона безпосередньо керує транспортним засобом, яка не має відповідного посвідчення встановленого зразка, тобто не має

права керування відповідної категорії. Ця ознака безкомпромісно відокремлює водія транспортного засобу від особи, яка безпосередньо керує транспортним засобом. При цьому такий тип суб'єкту як водій завжди буде включати в себе і поняття особи, яка керує транспортним засобом, в той же час особа, яка керує транспортним засобом «де-факто» не завжди буде водієм.

Наведений аналіз терміну «водій» дає підстави констатувати той факт, що за правопорушення, які передбачені частиною 4 статті 130 КУпАП до адміністративної відповідальності може бути притягнута лише особа, яка керувала транспортним засобом і мала на це відповідне право (засвідчене посвідченням водія відповідної категорії). Адже у диспозиції цієї норми вказано конкретного суб'єкта правопорушення – водія. Будь-яка інша особа, навіть за наявності у її діях об'єктивної сторони, яка передбачена у частині 4 статті 130 КУпАП (*вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), або після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу працівника поліції, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду*) може бути притягнута до

адміністративної відповідальності лише за статтею 125 КУпАП (*інші порушення Правил дорожнього руху*).

Наступним типом суб'єктів, які передбачені у нормах статті 130 КУпАП є так звані «інші особи». КУпАП не надає визначення поняттю «інші особи», яке зустрічається у статті 130 КУпАП. З цього приводу у деяких науково-практичних публікаціях знаходимо наступну авторську позицію: «у частинах 1-3 коментованої статті (мова ведеться про статтю 130 КУпАП – *примітка авторів*) під «іншими особами» суб'єктами правопорушення слід вважати власників (співвласників) транспортних засобів, а також осіб, яким доручено керувати транспортним засобом». Якщо проаналізувати вимоги Правил дорожнього руху, то розділ 2 передавати керування транспортним засобом особам, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння, під впливом наркотичних чи токсичних речовин, у хворобливому стані, у стані стомлення або під впливом лікарських препаратів, що знижують швидкість реакції і увагу забороняє лише водієві (п. 2.9 «г»). Щодо власника транспортного засобу, а також особи, яка використовує такий транспортний засіб на законних підставах, ПДР містять положення лише «...передавати керування транспортним засобом іншій особі, що має при собі посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії...» (п. 2.2).

Також треба зазначити, що суб'єктивна сторона окреслених правопорушень має вияв умислу, тобто особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків (стаття 10 КУпАП).

Правопорушник усвідомлює, що знаходиться у стані сп'яніння але прагне керувати транспортним засобом. Чи власник транспортного засобу знає, що особа знаходиться в стані сп'яніння, розуміє протиправність своїх дій, але прагне передати керування транспортним засобом цій особі або байдуже до цього ставиться. Мотиви здійснення зазначеного правопорушення можуть бути різними, але вони на кваліфікацію вчиненого не впливають.

2. Адміністративно-правова регламентація проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції

Огляд водія транспортного засобу або особи, що ним керує на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції належить до заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Законодавчими актами, які встановлюють підстави та порядок проведення огляду на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції є Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закони України «Про Національну поліцію», «Про дорожній рух».

Згідно зі статтею 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція відповідно до покладених на неї завдань здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху, а у

випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання (п.п. 8, 11).

Відповідно до вимог статті 266 Кодексу України про адміністративні правопорушення особи, які керують транспортними засобами і щодо яких є підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами, та оглядові на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Стаття 266 КУпАП встановлює основні вимоги щодо проведення такого огляду. Огляд водія на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, проводиться з використанням спеціальних технічних засобів поліцейським у присутності двох свідків.

Відповідно до статті 272 КУпАП як свідок у справі про адміністративне правопорушення може бути викликана кожна особа, про яку є дані, що їй відомі які-небудь обставини, що підлягають установленню по даній справі.

У разі незгоди водія на проведення огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції поліцейським з використанням спеціальних технічних засобів або в разі незгоди з його

результатами огляд проводиться в закладах охорони здоров'я. Перелік закладів охорони здоров'я, яким надається право проведення огляду особи на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують її увагу та швидкість реакції, затверджується управліннями охорони здоров'я місцевих державних адміністрацій. Проведення огляду осіб на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, в інших закладах забороняється.

Огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, може бути оскаржено заінтересованою особою у вищестоящий орган (вищестоящою щодо посадової особи) відносно органу (посадової особи), який застосував ці заходи, або до суду.

Згідно до ч. 6 ст. 266 КУпАП направлення особи для огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують її увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Цей Порядок затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 року № 1103 «Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду». Зазначений підзаконний правовий акт визначає процедуру

направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі – огляд), і проведення такого огляду.

Огляду підлягають водії транспортних засобів, щодо яких у поліцейського є підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, згідно з ознаками такого стану, встановленими МОЗ України і МВС України.

Ознаки алкогольного, наркотичного сп'яніння, а також детальна процедура та оформлення результатів такого огляду визначаються Інструкцією про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, яка затверджена спільним наказом МВС України та МОЗ України від 09.11.2015 року № 1452/735.

Огляд осіб на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, здійснюється в закладах охорони здоров'я не пізніше двох годин з моменту встановлення підстав для його здійснення. Кожний випадок огляду на стан сп'яніння у закладі охорони здоров'я реєструється в журналі реєстрації медичних оглядів осіб з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Статтею 266 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначено, що огляд водія на стан сп'яніння проводиться з використанням спеціальних технічних засобів поліцейським у присутності двох свідків. Для проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння водія транспортного засобу використовуються спеціальні технічні засоби, які мають, зокрема, чинне свідоцтво про метрологічну повірку. Ці технічні засоби застосовуються згідно з інструкціями про порядок їх використання. Співробітники поліції, яким видані технічні засоби та прилади, персонально відповідають за їх цілісність та працездатність. Забороняється застосування технічних засобів та приладів, які не сертифіковані в Україні (у разі, якщо вони підлягають сертифікації відповідно до чинного законодавства) та які не пройшли метрологічної повірки або мають свідоцтво про таку повірку, термін дії якого минув.

Огляд на стан сп'яніння проводиться з дотриманням інструкції з експлуатації спеціального технічного засобу та фіксацією результатів на паперових та електронних носіях, якщо спеціальний технічний засіб має такі функції.

Перед проведенням огляду на стан сп'яніння поліцейський інформує особу, яка підлягає огляду на стан сп'яніння про порядок застосування спеціального технічного засобу та на її вимогу зобов'язаний надати свідоцтво про державну реєстрацію та свідоцтво про його повірку.

Стан алкогольного сп'яніння є встановленим, якщо після проведення огляду, який проводиться з використанням спеціальних технічних засобів, показники цих засобів після проведення тесту у видихуваному повітрі мають цифровий показник більше 0,2 проміле алкоголю в крові.

Якщо поліцейський виявить у водія ознаки наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, то він має направити водія для огляду до закладу охорони здоров'я.

3. Тактика виявлення фактів перебування водія транспортного засобу або особи, яка ним керує у стані сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції

Ефективна діяльність Національної поліції з попередження, виявлення та документування фактів керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння (далі - сп'яніння) повинна базуватися, насамперед, на таких засадах:

- забезпечення якісної юридичної підготовки поліцейських, що будуть задіяні у здійсненні контролю за дорожнім рухом;

- забезпечення поліцейських підрозділів необхідною кількістю технічних засобів для проведення оглядів водіїв на місці скоєння правопорушення;

- систематичне узагальнення практичного досвіду Національної поліції щодо документування таких правопорушень, з обов'язковим врахуванням відповідних скарг (звернень) громадян та судової практики;

- формування нетерпимого відношення громадськості до таких правопорушень;

- здійснення суворого контролю з боку керівництва підрозділів Національної поліції за дотриманням законності за цим напрямком діяльності.

Також, в цій діяльності великого значення набуває вміння кожного окремого поліцейського своєчасно та неупереджено визначати в загальному потоці транспортних засобів той, водій якого неспроможній керувати ним безпечно та прийняти відповідне рішення про його зупинку.

Насамперед можливо виділити наступні ознаки такого керування:

1. Різноманітні, як правило, систематичні порушення Правил дорожнього руху:

- ігнорування вимог дорожніх знаків, розмітки, сигналів світлофорів або регулювальника, некористування зовнішніми світловими приладами транспортного засобу тощо;

- керування транспортним засобом з явними технічними несправностями;

- невиконання вимоги поліцейського про зупинку транспортного засобу;

- створення аварійної обстановки;

- створення ДТП;

- самовільне залишення місця ДТП;

- рух транспортного засобу з пошкодженнями характерними для учасника ДТП;

- інші ознаки аналогічного типу.

2. Здійснення керування транспортним засобом таким чином, що воно не відповідає дорожній обстановці:

- початок руху ривком;

- дуже повільне (або швидке) виконання маневру;

- рух автомобіля з невиправдано низькою (або високою) швидкістю;

- рух поза межами проїзної частини дороги;

- інші ознаки аналогічного типу.

3. *Неналежне користування водієм приборами та обладнанням транспортного засобу:*

- рух в холодну погоду з опущеними стеклами;
- рух вночі з увімкненим освітленням салону;
- рух з постійно увімкненим дальнім світлом;
- інші ознаки аналогічного типу.

Слід підкреслити, що зазначений перелік не є вичерпним, а вказані ознаки можуть суттєво варіювати та виступати в різноманітних комбінаціях.

Не менш важливе значення має і поведінка водія транспортного засобу під час спілкування з поліцейським.

Особливу увагу слід звертати на водіїв з сильним стороннім запахом. Насамперед, це запах алкоголю (перегар) або інших будь-яких сильно пахучих речовин (одеколону, жуйки, рослинних речовин та ін.). При цьому запах клею, ацетону, йоду, горілої ганчірки може свідчити про вживання останнім наркотичних чи токсичних речовин. Також, характерною ознакою вживання таких речовин, можливо вважати, наявність звужених чи дуже розширених зіниць, які не реагують на світло.

Пильної уваги потребує і поведінка водія. Досвідчені співробітники неодноразово звертали увагу на те, що водії в стані сп'яніння, як правило, намагаються не виходити з автомобіля, а якщо вийшли – становляться по вітру від патрульного або на значній відстані від нього.

Як окрему ознаку для вирішення питання про проведення огляду на стан сп'яніння, можливо виділити визнання водієм факту керування транспортними засобами в стані сп'яніння з послідовним наданням відповідних письмових пояснень.

В той же час, огляд на стан сп'яніння проводиться лише за ознаками сп'яніння визначеними Інструкцією про виявлення у

водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, затвердженою спільним наказом МВС України та МОЗ України від 09.11.2015 року № 1452/735.

Згідно цієї Інструкції ознаками алкогольного сп'яніння є:

- запах алкоголю з порожнини рота;
- порушення координації рухів;
- порушення мови;
- виражене тремтіння пальців рук;
- різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя;
- поведінка, що не відповідає обстановці.

Ознаки наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції:

- наявність однієї чи декількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота);
- звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;
- сповільненість або навпаки підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови;
- почервоніння обличчя або неприродна блідість.

Отже, нормативне окреслення в Інструкції ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння є певним гарантом правомірності дій посадових осіб Національної поліції. Саме з моменту встановлення цих ознак у особи, яка керує транспортним засобом є підстави вважати, що вона перебуває у стані сп'яніння. З урахуванням напрацьованої судової практики, ознаки сп'яніння зазначені в Інструкції про виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного,

наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, повинні бути вказані у відповідному протоколі про адміністративне правопорушення. Наявність цього юридичного факту дозволяє поліцейському застосовувати вимоги статті 266 КУпАП «Відсторонення осіб від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції». Таким чином, виникають певні взаємні права та обов'язки у учасників правовідносин (поліцейський ↔ особа, яка керує транспортним засобом). З цього ж моменту починає спливати час («...не пізніше двох годин...») огляду особи на стан сп'яніння в закладах охорони здоров'я. За наявності окреслених ознак сп'яніння відмова особи, яка керує транспортним засобом від проходження у встановлений законом спосіб огляду на стан сп'яніння утворює самостійний склад адміністративного правопорушення.

4. Порядок проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан сп'яніння під час оформлення адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП

Процедура проведення огляду учасників дорожнього руху на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції та оформлення його результатів регламентується, насамперед, наступними нормативно-правовими документами:

- Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- Законом України «Про Національну поліцію»;
- Порядком направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1103;
- Інструкцією про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, затвердженою спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я України від 09 листопада 2015 року № 1452/735;
- Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, що зафіксовані не в автоматичному режимі, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07 листопада 2015 року № 1395.

У загальному вигляді зазначену процедуру можливо відобразити за допомогою наступної схеми (схема 1).

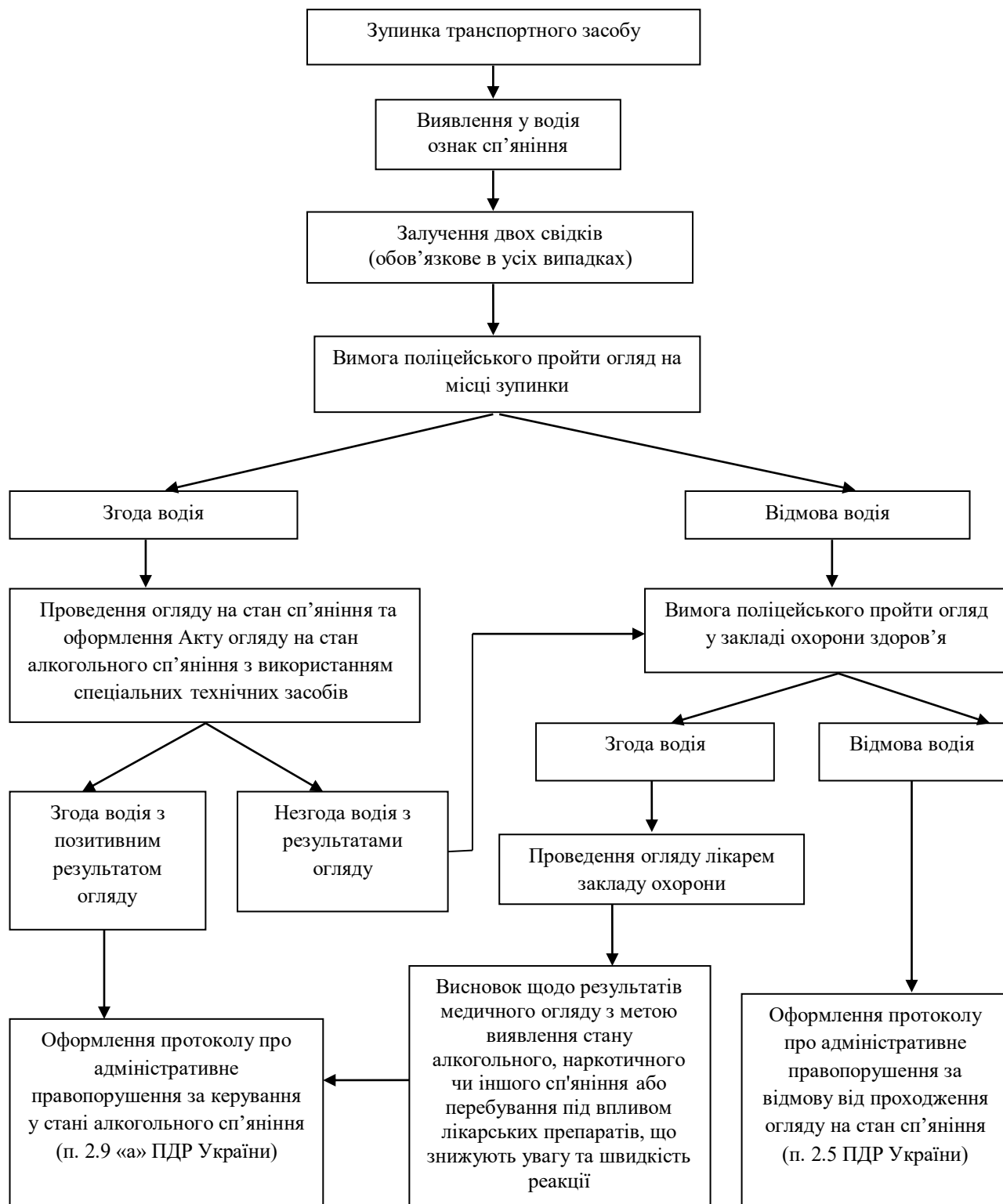

Схема 1

В той же час, порядок огляду водіїв, що мають ознаки перебування в стані наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу виглядає дещо інакше (схема. 2).

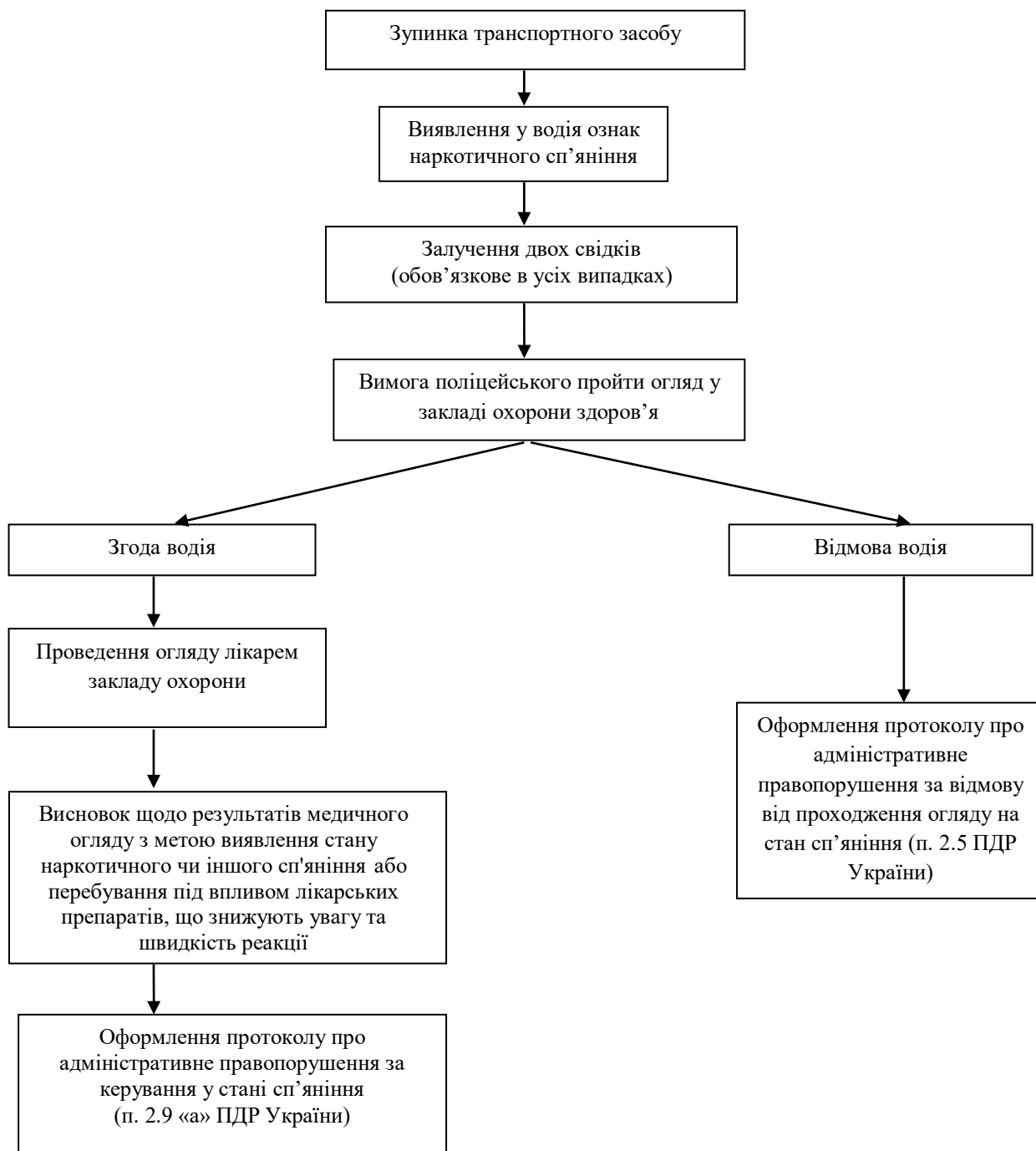

Схема 2

4.1. Порядок проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує на стан алкогольного сп'яніння поліцейськими на місці скоєння адміністративного правопорушення

Огляд на стан алкогольного сп'яніння водія транспортного засобу здійснюється тільки поліцейськими, які мають спеціальні звання.

Огляд на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу проводиться в присутності двох свідків. Не можуть бути залучені як свідки поліцейські або особи, щодо неупередженості яких є сумніви.

Враховуючи, що несення служби здійснюється поліцейськими екіпажами, які мають у складі не менше ніж два співробітники, огляд на стан алкогольного сп'яніння доцільно проводити на місці скоєння адміністративного правопорушення з певним розподілом службових обов'язків, як це визначено у таблиці № 1.

Таблиця № 1

Дії першого поліцейського (1)		Дії другого поліцейського (2)	
1.1.	Зупинка транспортного засобу	2.1.	Забезпечення дотримання заходів особистої безпеки
1.2.	Виявлення у водія ознак алкогольного сп'яніння	2.2.	Забезпечення наявності двох свідків та застосування автоматичної відеотехніки закріпленої на форменому одязі з метою попередження, виявлення та фіксування
1.3.	Вимога до водія пройти огляд на стан сп'яніння на місці його зупинки та позитивна відповідь водія		

1.4.	Проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння		правопорушення
1.5.	Складання протоколу про адміністративне правопорушення	2.3.	Складання свідками відповідних письмових пояснень
1.6.	Тимчасове вилучення посвідчення водія та тимчасове затримання транспортного засобу	2.4.	Складання інших адміністративних матеріалів у випадку вчинення водієм кількох адміністративних правопорушень
1.7.	Формування відповідної адміністративної справи	2.5.	Перетворення усіх наявних даних (відеозаписи, аудіозаписи, фотографії) у документальну форму, складання рапортів тощо

Перед проведенням огляду на стан сп'яніння поліцейський інформує особу, яка підлягає огляду на стан сп'яніння про порядок застосування спеціального технічного засобу та на її вимогу надає сертифікат відповідності та свідоцтво про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки.

Установлення стану алкогольного сп'яніння здійснюється на підставі огляду, який проводиться згідно з вимогами Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції поліцейським з використанням спеціальних технічних засобів, показники яких після проведення тесту мають цифровий показник більше 0,2 проміле алкоголю в крові. Поліцейськими використовуються спеціальні

технічні засоби, які мають, зокрема, сертифікат відповідності та свідоцтво про повірку робочого засобу вимірювальної техніки.

Наразі підрозділами Національної поліції, під час здійснення контролю за дорожнім рухом, для проведення огляду водіїв транспортних засобів з метою виявлення стану алкогольного сп'яніння можуть використовуватись такі спеціальні технічні засоби, як: газоаналізатори типів «Alcotest», «Х am» виробництва Dräger Safety AG & Co (Німеччина); аналізатор парів спирту «Lion alcolmeter® 700» виробництва Lion Laboratories Limited (Великобританія).

Зазначені спеціальні технічні засоби сертифіковані Державним підприємством «Укрметртестстандарт», а огляд на стан сп'яніння проводиться з дотриманням інструкції з експлуатації відповідного спеціального технічного засобу.

Проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння співробітниками поліції доцільно здійснювати у наступній послідовності:

- 1) одержання згоди водія на проведення такого огляду;
- 2) запрошення свідків для проведення огляду в їхньої присутності;
- 3) усне ознайомлення водія та двох свідків з порядком проведення цього огляду;
- 4) з'ясування у особи, яка буде проходити тест, питання про виживання протягом останніх 15 хвилин ароматичних напоїв, аерозолів для освіження порожнини рота, ліків на спиртовій основі, а також питання чи була в нього блювота (у випадку позитивної відповіді тестування відкладається на 15 хвилин);

5) розкриття герметичного пакета з мундштуком, вставлення його в отвір приладу, приведення приладу у стан готовності до тесту;

6) тримаючи прилад у руці, поліцейський дає його продути особі, яка тестується;

7) спостереження за продуванням приладу, яке повинно здійснюється водієм безперервно, «на одному подиху», до спрацювання відповідного сигналу про достатню кількість отриманих парів повітря для проведення аналізу;

8) ознайомлення водія та свідків з результатами тестування;

9) перетворення, за наявності відповідного обладнання, числових показань приладу у відповідні роздруківки.

Позитивним результатом огляду вважається такий показник приладу що має цифрове значення більше 0,21 проміле алкоголю в крові (з урахуванням похибки). Такий результат огляду є підставою для складання протоколу про адміністративне правопорушення за порушення водієм пункту 2.9 «а» Правил дорожнього руху, за що частиною 1 статті 130 КУпАП передбачена адміністративна відповідальність.

У випадку коли технічний засіб має цифровий показник менше 0,21 проміле алкоголю в крові, протокол про адміністративне порушення Правил дорожнього руху не складається, а водію пропонується пройти медичний огляд у закладі охорони здоров'я.

Якщо після проведення тесту, який показав позитивний результат, водій не погоджується з показниками приладу, за його згодою він доставляється до медичного закладу для проведення відповідного огляду, при цьому роздруківка

показників приладу додається до протоколу про адміністративне правопорушення разом з висновком медичного працівника та відповідним рапортом поліцейського.

Все більш важливого значення набуває питання документування процесу проведення огляду на стан сп'яніння за допомогою аудіо- та відеозаписувальної апаратури (диктофон, відеокамера, відеореєстратор службового автомобіля, як виключення – мобільний телефон) з подальшим прилученням до матеріалів адміністративної справи відповідних записів на носіях інформації типу Compact Disk. Підставою для здійснення такої діяльності є стаття 40 «Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису» Закону України «Про Національну поліцію». Відповідно до положень вищезазначеної статті поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою: 1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб; 2) забезпечення дотримання Правил дорожнього руху. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Крім того, відповідно до статті 252 КУпАП доказами в справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні данні, на основі яких у визначеному законом порядку,

орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються: ... показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, і кінозйомки, відеозапису ..., які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху.

На теперішній час відомі випадки коли такі дані мали вирішальне значення при розгляді адміністративних справ про адміністративні правопорушення за ст. 130 КУпАП.

4.2. Проведення огляду водія транспортного засобу або особи, яка ним керує в закладах охорони здоров'я під час оформлення адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП

Наступним способом документування факту перебування водія в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції є проведення відповідного огляду в закладах охорони здоров'я.

При цьому поліцейський повинен доставляти водія до медичного закладу лише у наступних випадках:

- 1) відмова водія транспортного засобу від проходження огляду на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу;
- 2) незгода водія транспортного засобу з результатами огляду, проведеного працівником поліції;

3) наявність підстав вважати, що водій транспортного засобу перебуває у стані наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (згідно переліку відповідних ознак).

Як окрему підставу для проведення огляду в закладі охорони здоров'я, можливо, виділити обов'язковість проведення такого огляду для учасників дорожньо-транспортної пригоди унаслідок якої є особи, що загинули або травмовані.

Також, існують певні вимоги щодо здійснення доставлення водія до закладу охорони здоров'я:

1) доставлення цих осіб потрібно здійснювати до найближчого закладу охорони здоров'я;

2) доставлення та огляд водія повинні відбутися протягом двох годин з моменту виявлення підстав для проведення такого огляду.

Враховуючи, що керування в стані сп'яніння обґрунтовано вважається грубим порушенням Правил дорожнього руху, а відповідні адміністративні справи вирішуються судами загальної юрисдикції, особливо важливого значення набуває здобуття поліцейськими достатніх доказів та фіксування певних обставин правопорушення.

З урахуванням відповідної судової практики доцільно визначити наступні обставини, що в обов'язковому порядку повинні бути зафіксовані в матеріалах такої адміністративної справи:

1) зупинка саме цього транспортного засобу співробітником поліції;

2) керування транспортним засобом саме тою особою, що притягається до адміністративної відповідальності;

- 3) обов'язковість наявності двох свідків котрі, в свою чергу, повинні приймати участь у документації правопорушення;
- 4) фіксація наявності у водія ознак сп'яніння визначених чинним законодавством;
- 5) роз'яснення прав особі, яка притягається до адміністративної відповідальності;
- 6) пропозиція водієві пройти огляд на стан сп'яніння на місці зупинки;
- 7) відмова водія пройти огляд на місці зупинки або незгода водія з результатами огляду на місці зупинки;
- 8) пропозиція пройти огляд на стан сп'яніння у закладі охорони здоров'я та позитивна відповідь водія.

Зазначенні питання повинні бути ретельно відображенні в письмових поясненнях свідків та, за можливістю, задокументовані за допомогою відеозаписувального обладнання. Слід підкреслити, що поширеним недоліком під час складання адміністративних матеріалів є зазначення свідків в протоколі про адміністративне правопорушення, без отримання від них відповідних письмових пояснень або складання дуже стислих пояснень.

В подальшому усі наявні матеріали адміністративної справи (пояснення свідків, відеозаписи, роздруківки показань спеціальних технічних засобів та ін.) повинні долучатися до адміністративного протоколу як фізично, так і шляхом зазначення їхньої наявності у графі протоколу «до протоколу додається».

Але повернемося до процедури документування факту керування транспортним засобом водієм, що перебуває в стані сп'яніння в закладах охорони здоров'я.

Огляд у закладах охорони здоров'я щодо виявлення стану сп'яніння проводиться лікарем закладу охорони здоров'я (у сільській місцевості за відсутності лікаря – фельдшером фельдшерсько-акушерського пункту), який пройшов тематичне удосконалення за відповідною програмою згідно з чинним законодавством.

Лікар (фельдшер) повинен ознайомитися з документами особи, яку оглядає (паспорт, особисте посвідчення, посвідчення водія тощо) (за наявності).

Відсутність документів не може бути причиною для відмови у проведенні огляду на стан сп'яніння. У цьому разі в акті медичного огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції зазначаються дані щодо зовнішнього вигляду особи, яку оглядають, а також те, що дані про цю особу записані з її слів. У разі надходження документів дані про оглянуту особу долучаються до акта медичного огляду.

Використання в закладах охорони здоров'я для проведення лабораторних досліджень вимірювальної техніки та обладнання, дозволених МОЗ України, підтверджується сертифікатом відповідності та свідоцтвом про повірку робочого засобу вимірювальної техніки.

Зразки біологічного середовища для лабораторного дослідження відбираються у дві ємності. Вміст однієї ємності використовується для первинного дослідження, вміст другої ємності зберігається протягом 90 днів. За збереження та транспортування ємностей з біологічним середовищем до іншого закладу охорони здоров'я, цілісність пломбування відповідає

заклад охорони здоров'я, у якому проводився відбір біологічного середовища.

Предметом дослідження біологічного середовища можуть бути слина, сеча та змиви з поверхні губ, шкірного покриву обличчя і рук. Також для дослідження біологічного середовища може використовуватися кров, якщо в обстежуваній особі неможливо взяти зразки інших біологічних середовищ.

За результатами огляду на стан сп'яніння та лабораторними дослідженнями встановлюється діагноз, який вноситься до акта медичного огляду.

Висновок щодо результатів медичного огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції видається на підставі акта медичного огляду.

Зміст висновку щодо результатів медичного огляду особи на стан сп'яніння повідомляється оглянутій особі в присутності поліцейського, який її доставив, про що робиться запис у вищезазначеному висновку.

Усі записи в акті медичного огляду та висновку щодо результатів медичного огляду особи на стан сп'яніння повинні бути розбірливими, не допускається формулювання «Норма».

Акт медичного огляду особи складається в одному примірнику, який залишається в закладі охорони здоров'я.

Висновок щодо результатів медичного огляду особи на стан сп'яніння складається в усіх випадках безпосередньо після огляду особи у трьох примірниках: перший примірник видається під підпис поліцейському, який доставив дану особу на огляд,

другий видається оглянутій особі, а третій залишається в закладі охорони здоров'я.

Кожний випадок огляду на стан сп'яніння у закладі охорони здоров'я реєструється в журналі реєстрації медичних оглядів осіб з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

4.3. Дії поліцейських у випадку відмови водія транспортного засобу або особи, яка ним керує від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції

У попередніх розділах зазначалося, що якщо у особи, яка керує транспортним засобом є ознаки будь-якого сп'яніння, для підтвердження або спростування факту перебування у стані сп'яніння вона має пройти огляд одним із встановлених законом способів: або на місці виявлення з використанням спеціальних технічних засобів співробітником поліції та (або) в закладах охорони здоров'я. Проте чинним законодавством передбачена аналогічна адміністративна відповідальність і за відмову особою, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

З практичної точки зору, відмова водія від проходження огляду на стан сп'яніння може мати як активний так і пасивний характер.

Приведемо приклади активної поведінки водія щодо ухилення від огляду на стан сп'яніння:

1) періодичне погодження та відмова від проходження огляду на стан сп'яніння;

2) висування абсурдних та (або) непередбачених чинним законодавством вимог;

3) телефонування до служб «101, 102, 103» з хибними повідомленнями;

4) симуляція деяких хвороб;

5) провокування конфліктної ситуації;

6) приховування водієм водійської документації;

7) чинення опору поліцейському.

Як найпоширеніші приклади пасивної поведінки, можливо визначити:

1) неспілкування водія зі співробітником поліції;

2) ненадання письмових пояснень;

3) зачинення у своєму автомобілі.

Крім того, при документуванні факту відмови водія від проходження огляду на стан сп'яніння доцільно враховувати, що в такому стані особа не може контролювати свої дії, критично оцінювати свою поведінку та розуміти наслідки своїх дій. Відомі випадки, коли водії, з метою ухилення від відповідальності, причиняли собі тілесні ушкодження, підпалювали транспортні засоби і таке інше.

Разом з тим, документувати відмову водія транспортного засобу від проведення огляду на стан сп'яніння доцільно проводити в наступній послідовності:

- 1) обов'язкове залучення не менше двох свідків;
- 2) чисельні пропозиції пройти огляд на стан сп'яніння на місці зупинки або у медичному закладі;
- 3) фіксація усіх обставин за допомогою відеозаписувального обладнання;
- 4) складання протоколу про адміністративне правопорушення;
- 5) чисельні пропозиції водієві написати пояснення з приводу правопорушення, де необхідно зазначити його мотиви ухилення від огляду, які спиртні напої або наркотичні (токсичні) речовини він вживав перед поїздкою, коли, в якій кількості, чому не втримався від керування транспортним засобом тощо;
- 6) складання докладних пояснень свідками правопорушення та рапортів співробітників поліції;
- 7) встановлення інших обставин, що мають значення для правильного вирішення справи по суті (у випадку необхідності опитування співробітників закладів охорони здоров'я, кафе, об'єктів придорожного сервісу, АЗС тощо та пропозиція надати відповідні відеозаписи);
- 8) формування матеріалів відповідної адміністративної справи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#n497>.
2. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>.
5. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-%D0%BF>.
6. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: наказ МВС України та МОЗ України від 09.11.2015 р. № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>.
7. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>.

Авторський колектив

Червінчук Андрій Васильович – начальник відділу організації наукової роботи Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук

Атаманенко Юлія Юріївна – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат технічних наук

Пилипенко Євгенія Олексіївна – старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, капітан поліції